

Wiem co jem, i co kupuję... chyba wiem

Scenariusz 3 – Ubóstwo, konsumpcja i sprawiedliwy handel

CELE OGÓLNE ZAJĘĆ

Celem zajęć jest przybliżenie uczestnikom tematów z zakresu konsumpcji i ubóstwa na świecie:

- Zwrócenie uwagi na nierówny podział bogactwa na świecie
- Przyjrzenie się dysproporcjom pomiędzy zaludnieniem, a zasobnością i konsumpcją na poszczególnych kontynentach
- Uwrażliwienie na problem ubóstwa, oraz nadmiernej konsumpcji, a także zapoznanie z ideą sprawiedliwego handlu

CELE DYDAKTYCZNE ZGODNE Z PODSTAWĄ PROGRAMOWĄ

- Uczeń porównuje sytuacje w krajach biednego Południa i bogatej Północy, wyjaśnia na przykładach, na czym polega ich współzależność.

METODY PRACY: dyskusja, gra edukacyjna, zadanie w podgrupach, quiz

FORMY PRACY: indywidualna, grupowa, zbiorowa

CZAS TRWANIA: 2 godziny lekcyjne

PRZEBIEG ZAJĘĆ	MATERIAŁY I POMOCE DYDAKTYCZNE	KOMENTARZ I WSKAZÓWKI METODYCZNE
WPROWADZENIE		
<p>Na rozpoczęcie zajęć zapytaj uczniów, co ich zdaniem oznacza bogactwo i ubóstwo, a także, czy oni sami czują się ubodzy, czy bogaci.</p> <p>Zapytaj, co oznacza słowo konsumpcja, oraz sprawiedliwy handel.</p> <p>Omów z uczniami następujące zagadnienia:</p> <ul style="list-style-type: none">• Powiedz ile wynosi granica skrajnego ubóstwa w Polsce, a ile na świecie?• Wyjaśnij jaki jest pierwszy Milenijny cel rozwoju?		<p>Wszelkie informacje potrzebne do wprowadzenia znajdziesz w załącznikach- Materiały edukacyjne</p>

<ul style="list-style-type: none"> Wymień kilka krajów globalnego południa i północy, i podaj ich cechy charakterystyczne. Wyjaśnij na czym polega zasada 3R- z jakich słów się składa? Opowiedz krótko, na czym polegają różnice pomiędzy warunkami pracy w fabrykach w Polsce a w krajach rozwijających się? Powiedz, jakie korzyści mają pracownicy spółdzielni objętej systemem fair trade? 		
PRAWDA CZY FAŁSZ		
<p>Powiedz uczniom, że odczytasz kilka różnych stwierdzeń dotyczących ubóstwa i konsumpcji na świecie. Uczniowie mają zdecydować, czy jest to prawda, czy fałsz. Odczytuj po kolei stwierdzenia, a uczniowie niech wypowiedzą się na ich temat. Każde stwierdzenie opatrz komentarzem zgodnie z załącznikiem.</p>	Załącznik 1- prawda, czy fałsz	
KRZESŁO DLA KAŻDEGO?		
<p>Zaproś uczniów do udziału w grze edukacyjnej: Wyjaśnij, że będą mieli za zadanie odwzorować w klasie liczbę mieszkańców poszczególnych kontynentów, dochód, jaki wytwarzają oraz ilość żywności, jaką konsumują.</p> <p>Powieś kartki z nazwami kontynentów w różnych miejscach sali. Wyjaśnij, że z zadania została wyłączona Antarktyda, oraz Australia z Oceanii- gdyż są one zamieszkałe, przez tak małą liczbę ludności, że trudno byłoby ją odwzorować przy pomocy uczniów i krzeseł.</p> <ol style="list-style-type: none"> W pierwszej rundzie poproś uczniów, aby podzielili się proporcjonalnie do liczby mieszkańców kontynentów. Kiedy uczniowie i uczennice już zajmą miejsca, sprawdźcie w tabeli, czy liczba osób na poszczególnych kontynentach się zgadza. W razie potrzeby skorygujcie ustawienie. Poproś uczniów i uczennice o nazwanie kilku krajów z każdego kontynentu. Niech uczniowie zapamiętają to ustawienie i skład „swoich” grup. Osoby reprezentujące mieszkańców poszczególnych kontynentów, pozostaną na tych kontynentach do końca zadania. W drugim kroku poleć uczestnikom, aby wykorzystując wszystkie krzesła, ustawili je w pobliżu kartek z nazwami kontynentów tak, aby liczba krzeseł przypisanych do danego kontynentu była odwzorowaniem bogactwa danego kontynentu- czyli jego Produktu Krajowego Brutto. Po kilku minutach 	<p>Kartki z nazwami kontynentów, taśma klejąca, lub masa mocująca. 25 krzeseł (lub tyle ilu jest uczniów) 25 jabłek/ cukierków (lub tyle ilu jest uczniów w klasie)</p> <p>Załącznik 2- tabela z danymi liczbowymi-</p>	<p>Przygotuj wcześniej salę, tak aby można było swobodnie przesuwać w niej krzesła, oraz przemieszczać się. Dane liczbowe przygotowane są dla klasy 25 osobowej. Jeśli liczebność klasy będzie inna niż 25 osób, konieczne będzie przeliczenie ilości krzeseł i porcji żywności dla każdego kontynentu.</p> <p>Ważne, by wyjaśnić, że gra ta jest pewnym uproszczeniem rzeczywistości, a liczby są podane w zaokrągleniu. Gra</p>

<p>porównajcie wyniki pracy grupy z informacjami z tabeli i w razie potrzeby Dostosujcie liczbę krzeseł i osób do prawdziwych danych. Powiedz, że każda grupa musi mieć kontrolę nad swoimi krzesłami, siedząc na nich. Nikt nie powinien stać na podłodze. Dane liczbowe sprawiają, że jedni będą się wygodnie układać na kilku krzesłach, a inni będą się ściskać w kilka osób na jednym krześle.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapytaj każdą grupę, jak się czują na „swoim” kontynencie. Zapytaj też, co myślą o innych grupach i o podziale bogactwa— jak to się stało, że jedne kontynenty i kraje są bogate, a inne nie. Zapytaj, jak, zdaniem uczniów i uczennic, stopień bogactwa wpływa na jakość życia ludzi. Wypowiedzi uczniów zapisuj hasłowo tablicy. <p>3. W kolejnej rundzie powiedz uczniom, że masz dla nich żywność, którą powinni rozdysponować pomiędzy sobą zgodnie z tym, jaką ilością żywności dysponują dla swoich mieszkańców. Sprawdźcie dane w tabeli i skorygujcie podział żywności.</p> <p>Podobnie jak w poprzedniej rundzie podział nie będzie równy ani sprawiedliwy. Jedni będą się cieszyć nadmiarem żywności, a inni będą mieli jej zdecydowanie za mało jak na swoje potrzeby.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ponownie zapytaj uczniów jak się czują? Pozwól im „wygadać się” i wyzalić, być może nawet oskarżyć inne grupy o niesprawiedliwość. Dopisz wnioski z rozmowy do notatek na tablicy. <p>4. Podziękuj uczniom za zaangażowanie w ćwiczenie i poproś, żeby usiedli wygodnie- każdy na jednym krześle i przejdź do omówienia ćwiczenia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przedstaw klasie koncepcję podziału świata na kraje globalnej Północy i globalnego Południa. • Omów z uczniami cechy charakteryzujące społeczeństwa rozwinięte i rozwijające się • Zaznacz, gdzie pośród tych państw znajduje się Polska. <p>Nazwa „kraje globalnego Południa” nie wynika z geografii kontynentów, jest nazwą umowną, przyjętą ze względu na swoją neutralność. Do tej grupy zalicza się państwa Afryki, Ameryki Łacińskiej oraz większą część Azji. Cechą wspólną tych krajów jest przeszłość kolonialna, relatywnie niski stopień rozwoju gospodarczego, dominacja rolnictwa w gospodarce, rozwarstwienie dochodów, wysoki poziom ubóstwa, szybkie tempo wzrostu populacji, wysokie tempo urbanizacji, ograniczone zdolności instytucjonalne.</p> <p>Nazwa „kraje globalnej Północy” odnosi się do państw Europy, Ameryki Północnej (bez Meksyku), Australii i Japonii. Są to</p>		<p>pozwała opisać istniejącą sytuację, ale nie wyjaśnia przyczyn i skutków nierówności.</p>
---	--	---

<p>kraje najbogatsze, ich poziom rozwoju gospodarczego jest najwyższy, gospodarka opiera się na usługach lub przemyśle, dostęp do edukacji i służby zdrowia jest szeroko rozpowszechniony.</p> <p>Do tej grupy należy Polska, która według rankingu HDI (Indeks Rozwoju Społecznego) jest na 40 miejscu pod względem rozwoju na prawie 170 sklasyfikowanych państw.</p>		
UBÓSTWO, KONSUMPCJA I SPRAWIEDLIWY HANDEL		
<p>Podziel uczestników zajęć na 4-5 grup.</p> <p>Rozdaj każdej grupie materiały edukacyjne które pomogą im przygotować się do quizu podsumowującego zajęcia.</p> <p>Daj im 10-15 minut na zapoznanie się z materiałami.</p> <p>Następnie omów je na forum odpowiadając na pytania i wątpliwości uczniów.</p>	<p>Załącznik 3A/ 3B/ 3C- materiały edukacyjne.</p>	<p>Dla kolejnych etapów edukacyjnych opracowane są odpowiednie wersje załączników</p> <p>Załącznik 3A- dla klas 4-6.</p> <p>Załącznik 3B- dla gimnazjalistów.</p> <p>Załącznik 3C- dla licealistów</p>
QUIZ WIEDZY O UBÓSTWIE, KONSUMPCJI I SPRAWIEDLIWYM HANDLU		
<p>Niech uczniowie pozostaną w grupach, w których pracowali w poprzednim zadaniu.</p> <p>Powiedz, że za chwilę zadasz im pytania podsumowujące dzisiejsze zajęcia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uczniowie w grupach mają czas na zastanowienie, a ta grupa, która zna odpowiedź sygnalizuje to podniesieniem ręki i odpowiada, jako pierwsza. • Jeśli odpowiedź jest poprawna, możesz podsumować lub rozszerzyć ją dodatkowym komentarzem. • Jeśli odpowiedź nie jest poprawna, zaproś do odpowiedzi kolejną grupę. • Za każdą poprawną odpowiedź grupa otrzymuje 5 punktów. • Po odpowiedzeniu na wszystkie pytania podsumuj punktację. • Zwycięska drużyna otrzymuje w nagrodę- produkt FAIR TRADE 	<p>Załącznik 4- Pytania do quizu– Kartki i długopisy dla każdej grupy.</p> <p>Nagroda dla zwycięskiej drużyny- czekolada lub inny produkt fair-trade</p>	
PODSUMOWANIE I ZAKOŃCZENIE		
<p>Przypomnij razem z uczniami, czym zajmowaliście się podczas zajęć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poznawaliście ciekawe fakty na temat konsumpcji i ubóstwa na świecie • Przyglądaliście się i doświadczaliście zróżnicowanej dystrybucji bogactwa i żywności pomiędzy ludźmi na 		

<p>świecie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pracowaliście w podgrupach nad działaniami, które można podjąć dla polepszenia sytuacji mieszkańców globalnego Południa. <p>Poproś każdego z uczniów, aby na forum klasy podzielił się tym co zapamiętał z dzisiejszych zajęć, co było dla niego najbardziej interesujące, czy zaskakujące.</p>		
PROPOZYCJA KONTYNUACJI TEMATU		
<p>Zaproś uczniów do poszukania informacji na temat sprawiedliwego i niesprawiedliwego handlu. Niech każdy zespół odszuka firmy działające na rynku polskim, które respektują zasady fair trade, oraz te, które postępują nie uczciwie.</p> <p>Możesz zaproponować uczniom skorzystanie z poniższych źródeł, a także zachęcić ich do własnych poszukiwań.</p> <p>➤ Krótkie animacje Grupy eFTe nt. świadomej konsumpcji (http://www.efte.org/?page_id=2053)</p> <p>➤ Poradnik „Jak kupować, by nie dać się upolować” (http://zielonasiec.pl/publikacje/jak-kupowac-by-nie-dac-sie-upolowac/)</p> <p>➤ Scenariusze zajęć „Kupuj odpowiedzialnie! – Twoje pieniądze kształtują świat” (http://zielonasiec.pl/publikacje/kupuj-odpowiedzialnie-twoje-pieniadze-ksztaltuja-swiat/)</p> <p>➤ Poradniki edukacyjne „Co młody konsument wiedzieć powinien?” (http://zielonasiec.pl/publikacje/poradniki-edukacyjne-co-młody-konsument-wiedziec-powinien/)</p> <p>Omówcie zebrane informacje na kolejnych zajęciach.</p>	<p>Zasoby internetowe, prasa, telewizja.</p>	

ZAŁĄCZNIK 1- Prawda, czy fałsz

1. Polska należy do ¼ najbogatszych krajów świata.

Tak, to prawda.

Polska jest na 40 miejscu spośród 170 krajów świata sklasyfikowanych w rankingu HDI- „Human Development Index”- czyli indeks rozwoju społecznego.

2. Pracownik plantacji kawy zarabia 5 USD dziennie.

Nie, to nie prawda.

Pracownik plantacji kawy zarabia 0,5 dolara dziennie, co daje 15 dolarów miesięcznie, czyli około 60 zł miesięcznie. Trudno wyobrazić sobie jak wygląda życie człowieka żyjącego w takich warunkach. Zachęć uczniów do policzenia ile kosztują różne rzeczy, które mają przy sobie i na sobie, oraz ile ich zdaniem pieniędzy wydają ich rodziny na miesięczne utrzymanie.

3. W skali globalnej granicy absolutnego ubóstwa wynosi ona 1,25 USD dziennie na osobę.

Tak to prawda.

Zaproś do tablicy ochotnika i policz razem z uczniami: $1,25 \text{ USD} * 3,30$ (średni kurs USD) = 4,13 PLN
 $4,13 \text{ PLN} * 365$ (liczba dni w roku) = 1.505 PLN. Wyjaśnij uczniom, że osobie żyjącej poniżej granicy absolutnego ubóstwa kwota niewiele większa niż półtora tysiąca złotych rocznie musi wystarczyć na wszystko: jedzenie, mieszkanie, zapewnienie bezpieczeństwa, zdrowie, edukację, transport, etc. Obecnie w Polsce granica skrajnego ubóstwa (minimum egzystencji) wynosi: 510 PLN miesięcznie dla gospodarstwa 1-osobowego. TAK

4. Ubóstwo – wciąż dotyczy ok. 15% populacji świata; po 2008 r. w wyniku kryzysu wartość ta wzrosła do obecnych 17%

Nie, to nie prawda. W rzeczywistości ubóstwo dotyka około ¼ populacji całego świata.

Warto pamiętać, że ubóstwo to nie tylko brak lub minimalne dochody, ale to również: głód i niedożywienie, choroby i brak dostępu nawet do podstawowej opieki zdrowotnej, brak poczucia bezpieczeństwa, brak schronienia, brak dostępu do jakiegokolwiek edukacji, brak możliwości realizacji jakichkolwiek życiowych planów czy ambicji

5. Aby wytworzyć 1 kg białego pieczywa potrzeba 250 litrów wody.

Nie prawda.

Potrzebne jest 1600 litrów wody. Im bardziej przetworzony jest dany produkt, tym więcej wody pochłania jego produkcja (przemysł jest głównym konsumentem wody). Bardzo wodochłonna jest produkcja mięsa- jest to związane nie tylko z przetworzeniem mięsa po uboju zwierząt, ale przede wszystkim z hodowlą.

6. Na produkcji i sprzedaży tenisówek: robotnicy zarabiają 20 % ceny, właściciele sklepów kolejne 20 %, a właściciel marki 10%.

Nie, to nie prawda.

W rzeczywistości robotnicy produkujący obuwie zarabiają jedynie 0,5%, właściciel sklepu 30 %, a właściciel marki aż 32,5%. Dodatkowe zyski trafiają do właścicieli fabryk (12%), do skarbu państwa w postaci podatków (20%) oraz do firm transportowych (5%)

ZAŁĄCZNIK 2- Tabela z danymi liczbowymi

KONTYNENT	% POPULACJI ŚWIATA	LICZBA OSÓB*	% PKB	LICZBA KRZESEŁ*	% KONSUMO- WANEJ ŻYWNOŚCI	LICZBA PORCJI JEDZENIA
AFRYKA	15	4	1,8	1	8,95	2,5
AZJA	60	15	25,5	5	46,17	11,5
AMERYKA PÓŁNOCNA	8	2	31,8	8	10,07	2,5
EUROPA	10.95	3	34,2	9	18,55	5
AMERYKA ŁACIŃSKA	6	1	5,1	1	15,10	3,5

*Liczba osób, krzeseł i porcji jedzenia dla klasy 25 osobowej

DANE: www.nationsonline.org/oneworld/world_population.htm

ZAŁĄCZNIK 3A- Materiały edukacyjne dla klas 4-6

Co to jest ubóstwo?

Ubóstwo – pojęcie opisujące brak wystarczających środków dla zaspokojenia podstawowych potrzeb. Obecnie w Polsce granica skrajnego ubóstwa wynosi:

- 510 PLN miesięcznie dla gospodarstwa 1-osobowego
- 1401 PLN miesięcznie dla gospodarstwa 4-osobowego (2 osoby dorosłe + 2 dzieci do lat 14)

W skali globalnej granica absolutnego ubóstwa wynosi 1,25 USD dziennie na osobę

Wyliminowanie skrajnego ubóstwa i głodu jest pierwszym z ośmiu Milenijnych Celów Rozwoju.

- zmniejszenie do 2015 roku o połowę liczby ludzi, których dochód wynosi mniej niż 1 dolar dziennie
- zmniejszenie o połowę liczbę ludzi cierpiących z powodu głodu

Zasada 3R- zasada świadomej konsumpcji, jak również styl życia.

Nazwa pochodzi od trzech angielskich słów, z których każde zaczyna się na literę „R”:

- REDUCE – ograniczaj – liczbę kupowanych przedmiotów
- REUSE – użyj ponownie, używaj wielokrotnie – unikaj przedmiotów jednorazowego użytku
- RECYCLE – odzyskuj – segreguj odpady, oddawaj do skupu, wrzucaj do odpowiednich koszy

Warunki pracy w fabrykach

Pracownicy fabryk w Bangladeszu, Chinach, Kambodży czy Pakistanie mają nie tylko wielokrotnie niższe pensje niż robotnik francuski, niemiecki, a również polski. Są również znacznie słabiej chronieni przez prawo pracy – ich dzień pracy trwa zwykle kilkanaście godzin, nie mają urlopów i dni wolnych od pracy. Często nie otrzymują świadczeń socjalnych w razie choroby, macierzyństwa itp.

Polskie produkty

Wiele polskich firm, które odniosły sukces i cieszą się popularnością wśród konsumentów również korzysta z taniej siły roboczej pracującej w fabrykach oddalonych o tysiące kilometrów od Polski. Większość kolekcji marek takich jak : Cropp, Reserved, House, Diverse, Top Secret, oraz Troll jest szyta w Bangladeszu i Chinach, część w Indiach, a tylko niewielka część w Polsce.

Jak można pomóc kupując produkty ze sprawiedliwego handlu?

Pracownik plantacji kawy zarabia 0,5 USD dziennie, czyli około 100 USD rocznie. Z każdej filiżanki kawy, którą wypijasz w restauracji, producent otrzymuje jedynie 5-25 groszy.

Pracownicy plantacji kawy, herbaty i kakao nie są w stanie utrzymać i wykształcić swoich dzieci ani zapewnić im opieki lekarskiej.

Pracownik spółdzielni objętej systemem Fair Trade otrzymuje zapłatę według stawek wynegocjowanych w odniesieniu do lokalnych warunków ekonomicznych i nakładów niezbędnych do prowadzenia ekologicznej produkcji. Zysk ze sprzedaży jest inwestowany we wspólne dobro lokalnej społeczności – np. szkołę, przedszkole, ambulatorium medyczne.

ZAŁĄCZNIK 3B- Materiały edukacyjne dla gimnazjalistów

Co to jest ubóstwo?

Ubóstwo – pojęcie opisujące brak wystarczających dochodów i środków materialnych dla zaspokojenia podstawowych potrzeb

Obecnie w Polsce granica skrajnego ubóstwa wynosi:

- 510 PLN miesięcznie dla gospodarstwa 1-osobowego
- 1401 PLN miesięcznie dla gospodarstwa 4-osobowego (2 osoby dorosłe + 2 dzieci do lat 14)

W skali globalnej granica absolutnego ubóstwa obecnie wynosi 1,25 USD dziennie na osobę

Ubóstwo w skali globalnej

Zjawisko ubóstwa zmniejsza się w każdym regionie świata – najszybciej w Chinach, następnie w Azji Południowo-Wschodniej i w Ameryce Łacińskiej; najwolniej – w afrykańskich krajach położonych na południe od Sahary (tzw. Afryka Subsaharyjska, kiedyś „Afryka Czarna”)

Wyeliminowanie skrajnego ubóstwa i głodu jest pierwszym z ośmiu Milenijnych Celów Rozwoju.

Jego podstawowe dwa cele szczegółowe to:

- zmniejszenie do 2015 roku o połowę liczby ludzi, których dochód wynosi mniej niż 1 dolar dziennie (w porównaniu z sytuacją z 1990 r.)
- zmniejszenie o połowę liczbę ludzi cierpiących z powodu głodu (w porównaniu z sytuacją z 1990 r.)

Czym jest świadoma konsumpcja?

Świadoma konsumpcja to podejmowanie wyborów konsumenckich w oparciu o wiedzę na temat ich społecznych, ekologicznych i politycznych konsekwencji.

Ruch świadomej konsumpcji ukazuje wpływ, jaki konsumenci wywierają:

- na środowisko (poprzez używanie i utylizację różnych produktów)
- na proces produkcji dóbr (łańcuch dostaw i sposób produkcji)
- na warunki pracy we wszystkich sektorach gospodarki (standardy poszanowania praw pracowników).

Zasada 3R

3R można określić zarówno jako kampanię na rzecz świadomej konsumpcji, jak również jako styl życia.

Nazwa pochodzi od trzech angielskich słów, z których każde zaczyna się na literę „R”:

- REDUCE – ograniczaj – liczbę kupowanych przedmiotów
- REUSE – użyj ponownie, używaj wielokrotnie – unikaj przedmiotów jednorazowego użytku
- RECYCLE – odzyskuj – segreguj odpady, oddawaj do skupu, wrzucaj do odpowiednich koszy

Warunki pracy w fabrykach

Pracownicy fabryk w Bangladeszu, Chinach, Kambodży czy Pakistanie mają nie tylko wielokrotnie niższe pensje niż robotnik francuski, niemiecki, a również polski. Są również znacznie słabiej chronieni przez prawo pracy – ich dzień pracy trwa zwykle kilkanaście godzin, nie mają urlopów i dni wolnych od pracy. Często nie otrzymują świadczeń socjalnych w razie choroby, macierzyństwa itp.

Konsument świadomy może:

- Wybierać produkty firm stosujących zasady Społecznej Odpowiedzialności Biznesu w miejscach, gdzie powstają ich produkty;
- Wybierać produkty opatrzone znakami Sprawiedliwego Handlu i innymi znakami systemów poświadczających etyczne zasady produkcji;
- Wstrzymać się od zakupu towarów, które powstały przy ewidentnym łamaniu praw pracowniczych i praw człowieka.
- Wybierać produkty rodzime lub produkowane w pobliżu Polski (aby obniżyć skutki transportu międzynarodowego – produkcję CO²);
- Wybierać produkty z recyklingu;

Polskie produkty

Wiele polskich firm, które odniosły sukces i cieszą się popularnością wśród konsumentów również korzysta z taniej siły roboczej pracującej w fabrykach oddalonych o tysiące kilometrów od Polski. Większość kolekcji marek takich jak : Cropp, Reserved, House, Diverse, Top Secret, oraz Troll jest szyta w Bangladeszu i Chinach, część w Indiach, a tylko niewielka część w Polsce.

Jak można pomóc kupując produkty ze sprawiedliwego handlu?

Pracownik plantacji kawy zarabia 0,5 USD dziennie, czyli około 100 USD rocznie. Z każdej filiżanki kawy, którą wypijasz w restauracji, producent otrzymuje jedynie 5-25 groszy.

Pracownicy plantacji kawy, herbaty i kakao nie są w stanie utrzymać i wykształcić swoich dzieci ani zapewnić im opieki lekarskiej.

Pracownik spółdzielni objętej systemem Fair Trade otrzymuje zapłatę według stawek wynegocjowanych w odniesieniu do lokalnych warunków ekonomicznych i nakładów niezbędnych do prowadzenia ekologicznej produkcji. Zysk ze sprzedaży jest inwestowany we wspólne dobro lokalnej społeczności – np. szkołę, przedszkole, ambulatorium medyczne.

ZAŁĄCZNIK 3C- Materiały edukacyjne dla licealistów

Co to jest ubóstwo?

Ubóstwo – pojęcie ekonomiczne i społeczne opisujące brak wystarczających dochodów i środków materialnych dla zaspokojenia podstawowych potrzeb

Każde państwo określa własne granice ubóstwa uzależnione od poziomu rozwoju oraz kosztów życia.

Obecnie w Polsce granica skrajnego ubóstwa (minimum egzystencji) wynosi:

- 510 PLN miesięcznie dla gospodarstwa 1-osobowego
- 1401 PLN miesięcznie dla gospodarstwa 4-osobowego (2 osoby dorosłe + 2 dzieci do lat 14)

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny, <http://stat.gov.pl>

W skali globalnej mówi się o granicy absolutnego ubóstwa i obecnie wynosi ona 1,25 USD dziennie na osobę (odpowiednik wartości 1 USD z 1996 roku).

Ubóstwo w skali globalnej

- Ubóstwo na początku lat 90. XX wieku dotyczyło prawie połowy ludzkości.
- W regionach rozwijających się odsetek ludzi żyjących za mniej niż 1,25 USD dziennie spadła z 47% w roku 1990 do 24% w 2008 r.
- Liczba ludzi żyjących poniżej granicy absolutnego ubóstwa spadła z ponad 2 mld w 1990 r. do mniej niż 1,4 mld w 2008 r.
- Zjawisko ubóstwa zmniejsza się w każdym regionie świata – najszybciej w Chinach, następnie w Azji Południowo-Wschodniej i w Ameryce Łacińskiej; najwolniej – w afrykańskich krajach położonych na południe od Sahary (tzw. Afryka Subsaharyjska, kiedyś „Afryka Czarna”)
- Ubóstwo – wciąż dotyczy ok. 25% populacji świata; po 2008 r. w wyniku kryzysu wartość ta wzrosła do obecnych 27%. Z ubóstwem łączy się problem niedożywienia, który wciąż dotyczy ok. 850 milionów ludzi (ok. 15% światowej populacji).

Pierwszy Milenijny Cel Rozwoju

Pierwszy z ośmiu Milenijnych Celów Rozwoju to wyeliminowanie skrajnego ubóstwa i głodu. Jego podstawowe dwa cele szczegółowe to:

- zmniejszenie do 2015 roku o połowę liczby ludzi, których dochód wynosi mniej niż 1 dolar dziennie (w porównaniu z sytuacją z 1990 r.)
- zmniejszenie o połowę liczbę ludzi cierpiących z powodu głodu (w porównaniu z sytuacją z 1990 r.)

W skali globu cel ten prawdopodobnie będzie osiągnięty. Warto jednak pamiętać, iż zasadniczy wpływ na poprawę sytuacji miał rozwój Chińskiej Republiki Ludowej i ograniczenie skali ubóstwa w tym kraju. Po wyłączeniu Chin cel nie będzie spełniony, a w regionie najmniej rozwiniętym, w Afryce Subsaharyjskiej, cel jest daleki od wypełnienia.

Czym jest świadoma konsumpcja?

Świadoma konsumpcja to podejmowanie wyborów konsumenckich w oparciu o wiedzę na temat ich społecznych, ekologicznych i politycznych konsekwencji.

Ruch świadomej konsumpcji ukazuje wpływ, jaki konsumenci wywierają:

- na środowisko (poprzez używanie i utylizację różnych produktów)
- na proces produkcji dóbr (łańcuch dostaw i sposób produkcji)
- na warunki pracy we wszystkich sektorach gospodarki (standardy poszanowania praw pracowników).

Zasada 3R

3R można określić zarówno jako kampanię na rzecz świadomej konsumpcji, jak również jako styl życia.

Nazwa pochodzi od trzech angielskich słów, z których każde zaczyna się na literę „r”:

- REDUCE – ograniczaj – liczbę kupowanych przedmiotów, nie kupuj tego, czego naprawdę nie potrzebujesz; ucz się racjonalnie gospodarować zasobami;
- REUSE – użyj ponownie, używaj wielokrotnie – unikaj przedmiotów jednorazowego użytku, nie wyrzucaj rzeczy lekko zniszczonych – daj im drugie życie, zorganizuj kiermasz odzieży z koleżankami i wymień na inne ciuchy, które już Ci się znudziły, choć są zupełnie dobre;
- RECYCLE – odzyskuj – segreguj odpady, oddawaj do skupu, wrzucaj do odpowiednich koszy; to co naprawdę się liczy, to nie konkretne towary, a surowce, z których są zrobione. Plastik nadaje się nawet do 10-krotnego przetwarzania; w naszym sprzęcie komputerowym i elektronicznym znajdują się rzadkie metale.

Warunki pracy w fabrykach

Pracownicy fabryk w Bangladeszu, Chinach, Kambodży czy Pakistanie mają nie tylko wielokrotnie niższe pensje niż robotnik francuski, niemiecki, a również polski. Są również znacznie słabiej chronieni przez prawo pracy – ich dzień pracy trwa zwykle kilkanaście godzin, nie mają urlopów i dni wolnych od pracy. Często nie otrzymują świadczeń socjalnych w razie choroby, macierzyństwa itp.

Konsument świadomy może:

- Wybierać produkty firm stosujących zasady Społecznej Odpowiedzialności Biznesu w miejscach, gdzie powstają ich produkty;
- Wybierać produkty opatrzone znakami Sprawiedliwego Handlu i innymi znakami systemów poświadczających etyczne zasady produkcji;
- Wstrzymać się od zakupu towarów, które powstały przy ewidentnym łamaniu praw pracowniczych i praw człowieka.
- Wybierać produkty rodzime lub produkowane w pobliżu Polski (aby obniżyć skutki transportu międzynarodowego – produkcję CO²);
- Wybierać produkty z recyklingu;

Polskie produkty

Wiele polskich firm, które odniosły sukces i cieszą się popularnością wśród konsumentów również korzysta z taniej siły roboczej pracującej w fabrykach oddalonych o tysiące kilometrów od Polski.

Większość kolekcji marek takich jak : Cropp, Reserved, House, Diverse, Top Secret, oraz Troll jest szyta w Bangladeszu i Chinach, część w Indiach, a tylko niewielka część w Polsce.

Sprawiedliwy Handel – Fair Trade

Sprawiedliwy Handel to system certyfikacji, który zapewnia, że proces produkcji i sprzedaży produktów przynosi mniej szkód środowisku i więcej zysku rolnikom.

Certyfikat Fair Trade oznacza, że rolnicy uprawiający krzewy kawy lub herbaty dostali za surowiec lepszą cenę; spółdzielnia, do której należą, gwarantuje im stałe ceny i inwestuje w dobro społeczności lokalnej, np. budując szkoły lub studnie.

Produkty z certyfikatem Sprawiedliwego Handlu są nieco droższe od zwykłych, można je kupić także w Polsce.

Jak można pomóc kupując produkty ze sprawiedliwego handlu?

Pracownik plantacji kawy zarabia 0,5 USD dziennie, czyli około 100 USD rocznie.

Z każdej filiżanki kawy, którą wypijasz w restauracji, producent otrzymuje jedynie 5-25 groszy.

Pracownicy plantacji kawy, herbaty i kakao nie są w stanie utrzymać i wykształcić swoich dzieci ani zapewnić im opieki lekarskiej. Pracownik spółdzielni objętej systemem Fair Trade otrzymuje zapłatę według stawek wynegocjowanych w odniesieniu do lokalnych warunków ekonomicznych i nakładów niezbędnych do prowadzenia ekologicznej produkcji. Zysk ze sprzedaży jest inwestowany we wspólne dobro lokalnej społeczności – np. szkołę, przedszkole, ambulatorium medyczne.

PYTNIA DO QUIZU

1. Ile wynosi granica skrajnego ubóstwa w Polsce?
2. Ile wynosi granica absolutnego ubóstwa na Świecie?
3. Jaki jest pierwszy Milenijny cel rozwoju?
4. Wymień kilka krajów globalnego południa. Jakie są ich cechy wspólne?
5. Wymień kilka krajów globalnej północy. Jakie są ich cechy wspólne?
6. Na czym polega zasada 3R- z jakich słów się składa?
7. Na czym polegają różnice pomiędzy warunkami pracy w fabrykach w Polsce a w krajach rozwijających się?
8. W jakich krajach produkowana jest odzież wielu polskich firm?
9. Ile średnio zarabiają pracownicy plantacji kawy? Czy są w stanie utrzymać swoje rodziny i wykształcić dzieci?
10. Jakie korzyści mają pracownicy spółdzielni objętej systemem fair trade?